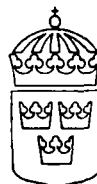

Regeringens proposition

1986/87: 54

om värderingen av aktier vid
kapitalbeskattningen, m. m.

Prop.
1986/87: 54

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 31 oktober 1986.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Kjell-Olof Feldt

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att börsnoterade aktier skall värderas till 75 % av det noterade värdet. För OTC-aktier och andra inofficiellt noterade aktier föreslås en värdering till 30 % av det noterade värdet. Enligt förslaget skall de nya reglerna gälla vid såväl arvs- och gåvobeskattningen som vid förmögenhetsbeskattningen. Det föreslås dessutom att alla aktieslag i ett bolag i vilket något aktieslag är börsnoterat eller föremål för annan regelbunden notering skall tas upp till samma värde som de noterade aktierna.

Vidare föreslås i propositionen en sänkning av de högsta skattesatserna vid arvs- och gåvobeskattningen. Skatteuttaget begränsas enligt förslaget till 60 % i klass I (make, barn) och 65 % i klass II (syskon m. fl.). De skattefria grundavdragen för efterlevande make och barn vid arvsbeskattningen föreslås fördubblade till 100 000 kr. resp. 50 000 kr. För mottagare i klass II och III höjs grundavdraget från 5 000 till 15 000 kr.

De nya bestämmelserna på arvs- och gåvoskatteområdet föreslås gälla om skattskyldigheten inträder efter utgången av år 1986. I fråga om förmögenhetsbeskattningen skall de nya reglerna tillämpas fr. o. m. 1988 års taxering.

Lagförslagen i denna proposition har granskats av lagrådet. Propositionen innehåller därför – förutom själva lagförslagen (s. 2–10) – tre huvuddelar: lagrådsremissen (s. 11), lagrådets yttrande (s. 39) och föredragande statsrådets ställningstagande till lagrådets synpunkter (s. 40).

Den som vill ta del av samtliga skäl för lagförslagen måste därför läsa alla tre delarna.

Lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 23 och 28 §§ lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*23 §²

Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas, i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde icke skall beräknas med ledning av bestämmelserna i F nedan, uppskattas enligt sist angivna grund.

B. Aktier som noteras på inländsk eller utländsk börs, andelar i aktiefonder samt andra värdepapper än aktier som omsätts marknadsmässigt och är av det slag som anges i 35 § 3 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928:370) tas upp till 75 procent av det noterade värdet.

Aktier som, utan att vara börsnoterade, är föremål för marknads- mässig omsättning med regelbundna noteringar om avslut tas upp till 30 procent av det noterade värdet.

Finns i ett bolag skilda aktieslag av vilka ett eller flera är börsnoterade eller föremål för sådan notering som avses i andra stycket, skall de aktier i bolaget som inte är noterade tas upp till samma värde som de noterade aktierna. Är flera aktieslag noterade, skall de icke noterade aktierna tas upp till samma värde som de noterade aktier som har den lägsta kursen.

Om det vid värdering enligt de föregående styckena bedöms att det noterade värdet inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, får i stället priset vid en sådan försäljning läggas till grund för värderingen.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 857.

² Senaste lydelse 1982: 8.

Aktier som inte omfattas av bestämmelserna i första - tredje styckena samt andelar i ekonomiska föreningar och handelsbolag tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, varvid dock följande skall iakttas. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som ingår i förvärvskälla inom inkomstlagen jordbruksfästighet och rörelse, beräknas tillgångarnas värde med tillämpning av reglerna i F tredje stycket; vid gåva dock under den ytterligare förutsättningen att de i 43 § andra stycket angivna kraven iakttagits. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som avses i första - tredje styckena, skall värdet av dessa tillgångar anses motsvara vad som skulle tas upp vid en tillämpning av bestämmelserna i första-fjärde styckena.

Värdepapper som inte omfattas av bestämmelserna i första - tredje och femte styckena tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

C. Fordran uppskattas till sitt kapitalbelopp jämte upplupen ränta å tid, som avses i 21 §. Är fordringen ej förfallen och skall ränta därå ej beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas fordringen till belopp, som utgör dess värde vid nämnda tid enligt den vid denna lag fogade tabellen I.

Osäker fordran uppskattas till belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran anses icke utgöra tillgång. Den omständigheten att gäldenären är delägare i dödsboet föranleder icke fordringens uppskattande enligt andra grunder än som eljest äro tillämpliga.

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto, uppfinnarkonto eller investeringskonto för skog, tas upp till halva värdet. Har medel satts av till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgetts för avsättningen, får halva det avsatta beloppet tas upp som skuld.

D. För evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån uppskattas till tjugu gånger det belopp, vartill den senast för helt år uppgått.

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt år motsvarar enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III. Om livränta på grund av försäkring skall utgå så länge någon är i livet, dock längst under viss tid, eller skall

börja utgå framdeles, beräknas värdet efter försäkringstekniska grunder med iakttagande av föreskrifterna i denna paragraf. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, vartill egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som provas skäligt.

Kapitalvärdet av rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten för helt år motsvarar.

Är rättighet beroende av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmas rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

E. Värdet av utländskt myntslag beräknas efter den köpkurs på checkar, utställda i samma myntslag, som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Finnes ej sådan kurs eller kan av annan anledning värdet icke beräknas efter denna grund, bestämmer regeringen eller den myndighet regeringen förordnar, hur beräkningen skall ske.

F. Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarans andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det värde som föreningens eller bolagets fastighet skall tas upp till enligt 22 § och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt senaste bokslut.

Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antas ha betingat vid en med tillbörlig omsorg skedd försäljning, som föranletts av boets avveckling.

Vid värderingen av förvärvskälla som enligt kommunalskattelagen (1928: 370) ingår i inkomstlagen jordbruksfastighet eller rörelse tillämpas bestämmelserna i 4 § och, med undantag av femte stycket sista meningen, punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

28 §³

Till klass I hänförs efterlevande make, barn, avkomling till barn, make till barn och efterlevande make till avlidet barn. Detta gäller även om barnet eller avkomlingen till följd av adoption förlorat sin arvsrätt efter arvlåtaren.

Som skattefritt avdrages från lott som tillkommer den avlidnes efterlevande make 50 000 kronor, från vad som tillkommer annan i klass I 25 000 kronor och från lott, som beskattas enligt klass II eller klass III, 5 000 kronor. Har barn eller avkomling till avlidet barn vid skattskyldighetens inträde ej fyllt 18 år,

Som skattefritt avdrages från lott som tillkommer den avlidnes efterlevande make 100 000 kronor, från vad som tillkommer annan i klass I 50 000 kronor och från lott, som beskattas enligt klass II eller klass III, 15 000 kronor. Har barn eller avkomling till avlidet barn vid skattskyldighetens inträde ej fyllt 18 år,

³ Senaste lydelse 1982: 1191.

avdrages ytterligare 5000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

avdrages ytterligare 5000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

Med make jämställes den som vid tiden för dödsfallet sammanlevde med den avlidne, om de sammanlevande tidigare varit gifta med varandra eller gemensamt ha eller ha haft barn. Motsvarande gäller, i förhållande till den avlidnes barn, beträffande den som sammanlevt med barnet. Styvbarns- och fosterbarnsförhållande räknas lika med skyldskap. Med fosterbarn avses barn, som före fyllda 16 år stadigvarande vistats i den avlidnes hem och därvid erhållit vård och fostran som eget barn.

Högre avdrag än enligt andra stycket får ej åtnjutas i fråga om vad som erhålles från samme arvlätare eller testator, även om det erhålles vid skilda tillfällen.

Till klass II hänföres annan arvinge eller testamentstagare än sådan som avses i klass I eller III.

Till klass III hänföres

landstingskommun, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap med stadgar som fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening;

sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §.

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Från skattelott medgives icke avdrag enligt andra stycket.

Vad som återstår, sedan avdrag enligt andra stycket gjorts, utgör skattepliktig lott. Denna skall jämnas till närmast lägre hundratal kronor. Om öretal uppkommer vid beräkning av skatt, skall skatten jämnas nedåt till närmast hela kronotal.

Skatten beräknas enligt följande skalor.

Klass I

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 50 000	6 % inom skiktet;
50 000— 100 000	3 000+12 % " " ;
100 000— 150 000	9 000+18 % " " ;
150 000— 200 000	18 000+24 % " " ;
200 000— 300 000	30 000+30 % " " ;
300 000— 450 000	60 000+36 % " " ;
450 000— 600 000	114 000+42 % " " ;
600 000— 800 000	177 000+48 % " " ;
800 000—1 200 000	273 000+54 % " " ;
1 200 000—2 500 000	489 000+60 % " " ;
2 500 000—6 000 000	1 269 000+65 % " " ;
6 000 000—	3 544 000+70 % " " ;

Klass II

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 20 000	10 % inom skiktet;
20 000— 40 000	2 000+20 % " " ;
40 000— 60 000	6 000+28 % " " ;
60 000— 90 000	11 600+36 % " " ;
90 000— 120 000	22 400+44 % " " ;
120 000— 150 000	35 600+50 % " " ;
150 000— 200 000	50 600+55 % " " ;
200 000— 250 000	78 100+60 % " " ;
250 000— 600 000	108 100+65 % " " ;
600 000—1 200 000	335 600+70 % " " ;
1 200 000—	755 600+75 % " " .

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 20 000	8 % inom skiktet;
20 000— 40 000	1 600+16 % " " ;
40 000— 60 000	4 800+24 % " " ;
60 000— 90 000	9 600+30 % " " .

*Föreslagen lydelse**Klass I*

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
— 100 000	10 % inom skiktet;
100 000— 200 000	10 000+20 % " " ;
200 000— 400 000	30 000+30 % " " ;
400 000— 800 000	90 000+40 % " " ;
800 000—8 000 000	250 000+50 % " " ;
8 000 000—	3 850 000+60 % " " .

Klass II

Prop. 1986/87: 54

Skattepliktig lott, kr.

– 25 000
25 000– 50 000
50 000– 100 000
100 000– 200 000
200 000– 2 000 000
2 000 000

Arvsskatt, kr.

15 % inom skiktet;
3 750+25 % " " ;
10 000+35 % " " ;
27 500+45 % " " ;
72 500+55 % " " ;
1 062 500+65 % " " .

Klass III

Skattepliktig lott, kr.

– 30 000
30 000– 60 000
60 000–

Arvsskatt, kr.

10 % inom skiktet;
3 000+20 % " " ;
9 000+30 % " " ;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987 och tillämpas i de fall då skattskyldighet inträder efter utgången av år 1986.

Lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt¹

dels att 4 § skall ha följande lydelse,

dels att det i anvisningarna till 3 och 4 §§ skall införas en ny punkt, 5, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §²

Fastighet tas upp till taxeringsvärdet året före taxeringsåret. Var sådant värde inte åsatt då räknas inte något värde för fastigheten. Har en fastighets taxeringsvärde sänkts vid särskild fastighetstaxering på grund av skogsavverkning eller täktverksamhet eller till följd av brand, vattenflöde eller jämförlig händelse skall fastigheten tas upp till det taxeringsvärde, som åsatts för taxeringsåret. Finns sådana tillbehör till fastigheten, som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skall dessa tas upp särskilt. Bestämmelserna i tredje stycket om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall tas upp till det värde, som rättigheten med hänsyn till villkor och återstående tid för upplåtelsen kan anses ha betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binärningar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, som egendomen är nedlagd i.

Fordran, som löper med ränta, skall, om den inte är tillgång i rörelse, tas upp till sitt kapitalbelopp med tillägg för förfallen ränta.

Fordran, som inte är förfallen och på vilken ränta inte skall beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas till belopp som utgör dess värde enligt vid denna lag fogad tabell I. Osäker fordran tas upp till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran tas inte upp.

Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs, uppskattas till det noterade värdet, eller, om detta inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Även värdepapper i övrigt uppskattas enligt den nyss angivna grunden, varvid dock följande skall iakttagas. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar, som ingår i förvärvskälla inom in-

Värdepapper uppskattas med tillämpning av bestämmelserna i punkt 5 av anvisningarna till 3 och 4 §§.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 859.

² Senaste lydelse 1982: 338.

komstslagen jordbruksfastighet och rörelse, beräknas tillgångarnas värde med tillämpning av reglerna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.

Annan ränta, avkomst eller förmån, som utgår för obegränsad tid och inte utgör frälseränta, uppskattas till tjugo gånger det belopp som den har uppgått till under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av ränta, avkomst, eller förmån, som utgår på livstid eller viss tid, uppskattas efter det belopp som rättigheten har motsvarat under beskattningsåret och enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som inte är bestämd att utgå under någons livstid men ändå är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, som om den skulle ha utgått för den berättigades livstid, dock högst till 10 gånger det värde, som rättigheten senast har motsvarat för helt år.

Är rättighet beroende av längden av flera personers liv på så sätt, att rättigheten upphör vid den först avlidnes död, bestäms rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Är rättigheten däremot oförändrad till den sist avlidnes död, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation endast delvis skall skiftas mellan medlemmarna, skall tas upp till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle ha fallit på andelen om föreningen hade trätt i likvidation.

Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarans andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det taxeringsvärde som gäller för föreningens eller bolagets fastighet vid beskattningsårets utgång och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före den 1 juli under beskattningsåret.

Övrig lös egendom tas upp till det värde, som den kan anses ha betingat vid försäljning under normala förhållanden.

Beträffande tillgångar i jordbruk med binäringar, skogsbruk och rörelse gäller vidare särskilda bestämmelser i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.

(Se vidare anvisningarna)

Anvisningar

till 3 och 4 §§

5. Aktier som noteras på inländsk eller utländsk börs, andelar i aktiefonder samt andra värdepapper än aktier som omsätts marknadsmissigt och är av det slag som anges i 35 § 3 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928:370) tas upp till 75 procent av det noterade värdet.

Aktier som, utan att vara börsnoterade, är föremål för marknadsmissig omsättning med regel-

bundna noteringar om avslut tas upp till 30 procent av det noterade värdet.

Finns i ett bolag skilda aktieslag av vilka ett eller flera är börsnoterade eller föremål för sådan notering som avses i andra stycket, skall de aktier i bolaget som inte är noterade tas upp till samma värde som de noterade aktierna. Är flera aktieslag noterade, skall de icke noterade aktierna tas upp till samma värde som de noterade aktier som har den lägsta kursen.

Om det vid värdering enligt de föregående styckena bedöms att det noterade värdet inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, får i stället priset vid en sådan försäljning läggas till grund för värderingen.

Aktier som inte omfattas av bestämmelserna i första–tredje styckena samt andelar i ekonomiska föreningar och handelsbolag tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, varvid dock följande skall iaktas. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som ingår i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse, beräknas tillgångarnas värde med tillämpning av reglerna i punkt 2 ovan. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som avses i första–tredje styckena skall värdet av dessa tillgångar anses motsvara vad som skulle tas upp vid en tillämpning av bestämmelserna i första–fjärde styckena.

Värdepapper som inte omfattas av bestämmelserna i första–tredje och femte styckena tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987 och tillämpas första gången vid 1988 års taxering.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 oktober 1986

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Hellström, G. Andersson

Föredragande: statsrådet Feldt

Lagrådsremiss om värderingen av aktier vid kapitalbeskattningen, m. m.

1 Inledning

Under senare tid har i anslutning till några uppmärksammade fall uppstått en livlig debatt om effekterna av våra nuvarande arvsskatteregler. Kritik har riktats mot det betydande skatteuttag som kan träffa kvarlåtenskap som till stor del består av börsaktier. Det är främst konsekvenserna av att sådana arv kan komma att belastas med såväl arvsskatt som realisationsvinstskatt som har uppmärksamrats. I debatten har också hävdats att uttaget av arvsskatt i Sverige allmänt sett och vid t. ex. en nordisk jämförelse är alltför högt.

Arvs- och gåvoskatteskommittén (Fi 1984: 02),¹ AGK, har tagit upp frågan om behandlingen av den latent skatteskulden och redovisat sina förslag i delbetänkandet (Ds Fi 1986: 4) Latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattning. Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas sammanfattningen i betänkandet som *bilaga 1* samt en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena såvitt avser förslaget om ändrade värderingsregler för vissa värdepapper som *bilaga 2*. Som *bilaga 3* fogas den redovisning av gällande regler för värderingen av aktier och andra värdepapper som finns intagen i betänkandet.

Jag avser nu att med utgångspunkt i kommitténs förslag ta upp frågan om beaktande av latent skatteskuld vid kapitalbeskattningen. I det sammanhanget kommer jag också in på några andra frågor som rör reglerna för värdering av värdepapper. Dessutom behandlar jag vissa justeringar av arvs- och gåvoskatteskallorna.

Jag vill också anmärka att det förslag som AGK lagt fram om den arvs- och gåvoskattemässiga behandlingen av uppskovsbelopp som i vissa fall kan belasta en fastighet kommer att tas upp i samband med ställningstagandet till betänkandet Reavinstuppskov - Fastigheter (SOU 1985: 38-39).

¹ Ledamöter i kommittén är kammarrättslagmannen Per Anclow, ordförande, samt riksdagsledamöterna Lars Hedfors och Karl-Anders Petersson.

2 Allmän motivering

2.1 Inledande synpunkter

Innan jag närmare går in på mina förslag skall jag ge några allmänna synpunkter på de frågor som behandlas i remissen. Jag tar först upp värderingen av aktier vid kapitalbeskattningen. Härefter kommer jag in på utformningen av skatteskalen för arvs- och gåvobeskattningen och nivån på skatteuttaget.

Värderingen av aktier vid kapitalbeskattningen har genom åren diskuterats i skilda sammanhang och från olika utgångspunkter. Ofta har debatten rört värderingen av aktier i familjeföretag. Det har beträffande sådana bolag hävdats att kapitalskatterna utgör en besvärande belastning som framtingar stora löneuttag för finansiering av skattebetalningarna. För aktier i familjeföretag har också införts särskilda regler för värderingen. Vad beträffar börsaktier har däremot huvudprincipen om marknadsvärdet som värderingsnorm upprätthållits. Motsvarande gällde fram till år 1982 även för andra marknadsmässigt omsatta aktier än börsaktier. I syfte att underlätta en ägarspridning i mindre och medelstora företag utvidgades nämnda år tillämpningsområdet för de särskilda familjeföretagsreglerna till att omfatta även aktier som omsätts vid sidan av börsen (prop. 1981/82: 191, SkU 65, SFS 1982: 338). De s. k. lättnadsreglerna får tillämpas vid förmögenhetsbeskattningen av sådana aktier men inte vid arvs- och gåvobeskattningen.

När det gäller börsaktierna—och i fråga om arvs- och gåvobeskattningen också andra marknadsaktier—har kritik framförts mot att hänsyn ej tas till den latent skatteskuld som kan sägas åvila ett aktieinnehav. Ett sådant latent skattekrav uppkommer om kursen på en aktie stigit sedan den förvärvats. Kravet effektueras först när vinsten realiseras genom att aktien avyttras.

Vid värderingen borde enligt kritikerna denna latent skatteskuld räknas av från marknadsvärdet när värdering sker för kapitalbeskattningsändamål. I debatten har särskilt pekats på de effekter som kan uppkomma i arvfall då den avlidne innehaft stora aktieposter som måste säljas för betalning av arvsskatten. Det brukar hävdas att sådana försäljningar inom en begränsad tidsperiod leder till kursfall. Har dessutom aktiekurserna efter värderingstidpunkten (dödsdagen) gått ned av andra orsaker kan ett aktiearv i sin helhet komma att tas i anspråk för betalning av arvsskatt och eventuell inkomstskatt.

En sådan effekt är givetvis inte avsedd. Effekten uppkommer av flera skäl. Ett av dessa är att värderingen sker utan hänsynstagande till latent skatteskuld. Andra bidragande orsaker är värderingstidpunkten och ett förhållandevis högt skatteuttag på större arv. En omfattande debatt i dessa frågor förekom senast under hösten 1985 i anslutning till förhållandena i några konkreta fall.

Mot bakgrund bl. a. av den allmänna debatt som förekommit har AGK tagit upp frågan om beaktande av latent skatteskuld på börsaktier. Enligt förslaget i betänkandet skall börsaktier tas upp till 75 % av marknadsvärdet vid den relevanta tidpunkten.

AGK:s förslag har överlag fått ett positivt bemötande vid remissbehandlingen. För egen del är jag allmänt sett beredd att instämma i kommitténs överväganden och förslag. Det synes även mig rimligt att hänsyn ska tas till den latent skatteskuld som åvilar ett aktieinnehav.

I betänkandet pekar kommittén också på att vissa oklarheter föreligger när det gäller aktievärderingen, och då främst i arvfallen. Av betänkandet kan också den allmänna slutsatsen dras att värderingsbestämmelserna – och gränsdragningarna mellan de olika bestämmelsernas tillämpningsområden – kännetecknas av en betydande komplexitet.

Den situation för vilken kommittén begärt klarlägganden är den när endast ett av två i ett bolag befintliga aktieslag är inregistrerat på börsen. I betänkandet konstateras att värderingsfrågan i ett sådant fall såvitt avser förmögenhetsbeskattningen är klarlagd genom utgången i ett förhandsbeskedsärende, RÅ 85 1: 59. Endast de aktier som är inregistrerade på börsen skall tas upp till marknadsvärdet. De aktier som inte är inregistrerade skall värderas enligt bestämmelserna för familjeföretag, dvs. utifrån ett till 30 % reducerat substansvärde. Kommittén framhåller att starka skäl talar för att den bedömning som regeringsrätten gjort i fråga om förmögenhetsskatten också slår igenom vid arvsbeskattningen. Enligt kommitténs mening är läget dock oklart. Kommittén anser att det är angeläget att klarhet skapas i det berörda hänseendet. Jag delar den uppfattningen. Enligt min mening kan emellertid också ifrågasättas om de konsekvenser som följer av regeringsrättens nyss nämnda dom är rimliga. Jag kommer därför i detta sammanhang också att ta upp värderingen av icke på börsen registrerade aktier i ett bolag där ett aktieslag finns inregistrerat.

Det finns enligt min mening också skäl att nu diskutera värderingen av aktier som omsätts på kapitalmarknaden vid sidan av fondbörsen. De aktier som jag i första hand åsyftar är de som omsätts på den under år 1982 tillskapade marknaden för aktier i små och medelstora företag, OTC-marknaden, och aktier som är föremål för andra inofficiella men dagliga noteringar. Hit hör också aktier som noteras på den s. k. väntelistan i avvaktan på inregistrering på börsens A I eller A II-listor. Som jag tidigare framhållit skulle sådana marknadsmässigt omsatta aktier före 1982 års ändringar i förmögenhetsbeskattningen vid såväl förmögenhets- som arvs- och gåvobeskattningen tas upp till marknadsvärdet. Efter lagstiftningsingripandet år 1982 tillämpas skilda värderingsprinciper för å ena sidan förmögenhetsbeskattningen och å andra sidan arvs- och gåvobeskattningen. Medan arvs- och gåvobeskattningen sker med marknadsvärdet som grund baseras förmögenhetsbeskattningen på ett reducerat substansvärde. Mot en sådan ordning kan kritik riktas från olika utgångspunkter. Det är ett värde i sig om samma värderingsmetod tillämpas för en aktie vid kapitalbeskattningen i sin helhet. Det är också väsentligt att olika aktier som omsätts på marknaden värderas på ett likartat sätt. Skillnader i värderingen vid kapitalbeskattningen leder till att placerarnas val styrs på ett från rationella utgångspunkter i övrigt omotiverat sätt. Häremot kan ställas de syften som låg till grund för 1982 års lagstiftning, i första hand önskemålet att förmögenhetsskattesituationen för ägarna av ett familjeföretag inte skulle ändras genom att aktierna blir föremål för marknadsmässig omsättning. Jag kom-

mer i remissen att från de nu angivna utgångspunkterna ta upp dessa frågor.

Innan jag går in på de olika delförslagen vill jag också något beröra *arvs- och gåvoskattens nivå och utformningen av skatteskalan för arvs- och gåvobeskattningen*. Skatten fick sin nuvarande utformning, en arvslottsskatt, genom lagstiftning år 1958. Härefter har skiktgränserna och de skattefria grundbelopp som gäller räknats upp vid två tillfällen. Nu gällande skiktgränser har tillämpats från ingången av år 1982. För stora arv och gåvor har också skatteuttaget skärpts i förhållande till vad som beslutades vid 1958 års reform. En sådan skärpning beslutades senast hösten 1982.

När det gäller skiktgränserna är dessa angivna i fasta tal. Någon automatisk uppräknning av gränserna sker således inte. Med hänsyn till att en avsevärd tid förflutit sedan gällande skiktgränser fastställdes har jag ansett det påkallat att ånyo göra en översyn av skikten i skatteskalan. Vad sedan beträffar nivån på skatteuttaget har i den allmänna debatten framförts krav på i vissa fall mycket långtgående lättnader i skatteuttaget. Sådana synpunkter har också framförts vid remissbehandlingen av AGK:s betänkande. Min egen uppfattning är följande.

Syftet med arvs- och gåvoskatten är i första hand fördelningspolitiskt. Någon radikal sänkning av skatteuttaget av det slag som ibland förordats kan enligt min mening inte komma i fråga. Detta utesluter emellertid inte att vissa justeringar kan vara påkallade. Jag vill i sammanhanget erinra om att de skärpningar som beslutades hösten 1982 genomfördes i en helt speciell situation. Højningen av skatteuttaget var en av många åtgärder som syftade till att på ett rättvist sätt fördela de bördor som lades på medborgarna i ett skede då det gällde att snabbt restaurera en kraftigt nedgången ekonomi. Vi befinner oss nu i en annan situation och jag anser att skäl kan anföras för en viss sänkning av skatteuttaget som onekligen vid en internationell jämförelse ligger på en hög nivå. En sådan justering av beskattningsnivån kan också enligt min mening genomföras utan några påtagliga negativa fördelningseffekter. Jag återkommer senare till den närmare utformningen av förslaget.

2.2 Värderingen av aktier som är inregistrerade på börsen

Mitt förslag: Aktier som är inregistrerade på börsen skall tas upp till 75 % av det noterade värdet vid såväl arvs- och gåvobeskattningen som vid förmögenhetsbeskattningen.

Kommitténs förslag: Samma som mitt när det gäller arvs- och gåvobeskattningen. I fråga om förmögenhetsbeskattningen har kommittén inte lagt fram något formligt förslag men förordat att motsvarande ändring görs på det området.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks över lag. Några instanser hävdar att en längre gående reduktion är påkallad. *Aktiespararna* anser att beskattningsvärdet bör bestämmas till 50 % av börskursen med hänsyn tagen också till kursfallsrisken. *Stockholms handelskammare* förordar en sär-

skild spärregel på arvsskatteområdet som skall träda in om den skattskyldige kan visa att det faktiska nettovärdet vid en försäljning av aktierna inom sex månader från bouppteckningens registrering understigit 75 % av marknadsvärdet.

Skälen för mitt förslag: Jag har redan i föregående avsnitt klargjort att jag kan ansluta mig till kommitténs bedömningar och förslag. Det innebär bl. a. att jag i likhet med kommittén finner metoden med ett schablonmässigt hänsynstagande till den latent skatteskulden vid värderingen av aktierna vara den lämpligaste lösningen. I det hänseendet kan jag inte dela den av en remissinstans framförda kritiken mot kommittén som går ut på att man inte i tillräcklig grad skulle ha belyst de alternativ som i och för sig står till buds. Den strävan efter enkelhet som bör känneteckna utformningen av skattereglerna talar enligt min mening entydigt för den av kommittén förordade lösningen.

En schablonmetod för hänsynstagande till latent skatteskuld medför givetvis att resultatet i enskilda fall kan komma att avvika från schablonen. Den värdenivå som kommittén, med utgångspunkt i vissa beräkningar av reavinstskattens storlek, stannat för, förefaller mig dock rimlig. Med en värdering till 75 % av börskursen kan en kollision mellan reavinstskatt och kapitalskatt undvikas i de allra flesta fall. Enligt min mening skulle en reducering av värdet som går längre i många fall leda till omotiverade lättnader i beskattningen.

Som AGK konstaterar löser förslaget till ändrad värdering problemen där arvsskatt och reavinstskatt sammanträffar medan en omläggning där emot inte medför att man kommer till rätta med alla fall där kursen på aktierna faller kraftigt efter dödsdagen. Med hänsyn till att kommittén förklarar att man avser att behandla den frågan i sitt slutbetänkande anser jag det inte lämpligt att nu föreslå särskilda åtgärder i den delen.

Några remissinstanser är inne på att den generella värdenivån bör bestämmas med beaktande också av kursfallsrisken. En sådan lösning kan jag inte ansluta mig till främst av det skälet att den i de allra flesta fall skulle komma att gå långt utöver vad som är motiverat. Det finns här skäl att påminna om den faktiska utvecklingen på börsen under de senare åren som för de flesta aktier inneburit en betydande värdestegring. Enligt min mening talar mycket för att problemet med högt skatteuttag till följd av fallande kurser måste lösas med hjälp av särskilda regler som tar sikte just på sådana fall. Jag får anledning att återkomma till den frågeställningen i samband med behandlingen av AGK:s kommande slutbetänkande. I denna del vill jag avslutningsvis erinra om den dispensregel i 27 § lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt, AGL, som tar sikte på de nu diskuterade fallen.

Den kritik som riktats mot de gällande reglerna har oftast utgått från konsekvenserna på arvsskatteområdet. AGK har också framhållit att problemen är mest uttalade på det området och bedömt behovet av ändrade arvsskatte regler som mest påtagligt. Även om det inte framstår som lika angeläget att vidta motsvarande ändringar i fråga om gåvoskatten föreslår kommittén att de nya reglerna skall gälla både för arvs- och gåvoskatt. Detta ställningstagade motiveras främst med den förenklingsvinst som kan

uppnås genom enhetliga regler för de båda skatteområdena. Enligt kommittén visar nämligen de praktiska erfarenheterna att olikartade bestämmelser vid arvs- och gåvobeskattningen inte sällan leder till icke förutsedda effekter för de skattskyldiga. Jag kan instämma i den uppfattningen och förordar därför att ändringen av värderingsreglerna även skall omfatta gåvobeskattningen.

När det sedan gäller *förmögenhetsbeskattningen* har kommittén, utan att lämna något lagförslag, förordat att de nya reglerna också skall tillämpas på det området. Många remissinstanser har understrukit att de skäl som motiverar ändrade arvsskatteregler gör sig gällande även vid förmögenhetsbeskattningen. För egen del anser jag att det saknas anledning att inte låta de nya reglerna omfatta förmögenhetsskatten. Även i detta avseende är det väsentligt att söka lösningar som innebär att enhetliga regler kan tillämpas på beskattningsområden som ligger nära varandra.

Efter en genomgång av de olika egendomsslag där ett hänsynstagande till latent skatteskuld kan vara påkallat har AGK stannat för att sådant hänsynstagande endast bör komma i fråga i två fall. Det ena avser behandlingen av uppskovsbelopp i samband med reavinstbeskattningen av fastigheter. Som jag tidigare nämnt kommer den frågan att tas upp i ett annat sammanhang. Det andra fallet avser aktier och andra värdepapper som beskattas enligt reglerna i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), KL, dvs. sådana värdepapper som är föremål för en evig reavinstbeskattning. Jag delar kommitténs uppfattning att det endast är vid värderingen av den typen av värdepapper som det finns anledning att ta hänsyn till latent skatteskuld.

Kommittén har föreslagit att alla aktier och därmed i reavinsthänseende jämställda värdepapper som för närvarande tas upp till fulla marknadsvärdet i stället skall värderas till 75 % av marknadsvärdet. Mitt förslag får emellertid en något annan inriktning än kommitténs, eftersom jag anser att den nuvarande ordningen beträffande värderingen av sådana marknadsaktier som finns vid sidan av börsaktierna, dvs. OTC-aktier m. fl., motiverar särskilda överväganden. Den diskussionen redovisar jag i det följande avsnittet. Med den nu angivna uppdelningen kan mitt förslag i fråga om börsaktier och vissa andra värdepapper sammanfattas på följande sätt.

Aktier som är inregistrerade på börsen tas upp till 75 % av det noterade värdet. Samma värderingsregler bör gälla också för andra värdepapper än aktier som omfattas av evig reavinstbeskattning och som omsätts marknadsmässigt. Det reducerade värdet bör gälla vid såväl arvs- och gåvobeskattningen som vid förmögenhetsbeskattningen. För aktier som för närvarande värderas enligt lättnadsreglerna bör däremot någon ytterligare reduktion av beskattningsvärdet inte komma i fråga.

2.3 Värderingen av OTC-aktier m. m.

Mitt förslag: Aktier som noteras på OTC-listan eller den s. k. väntelistan eller är föremål för annan regelbunden notering skall tas upp till 30 % av det noterade värdet vid arvs- och gåvobeskattningen samt vid förmögenhetsbeskattningen.

Skälen för mitt förslag: Genom den ändring i förmögenhetsskattelagstiftningen på våren 1982 som föregick den snabba utvecklingen av den nya OTC-marknaden uppkom en skillnad mellan värderingsreglerna i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, SFL, och AGL. Aktier som omsätts marknadsmässigt vid sidan av börsen värderas enligt SFL utifrån ett reducerat substansvärde men skall enligt AGL tas upp till marknadsvärdet. Här kan noteras – som en belysning av de nuvarande reglernas författningsmässiga komplexitet – att många som kom i kontakt med bestämmelserna under någon tid utgick ifrån att den nya ordningen också gällde vid arvs- och gåvobeskattningen. Företrädare för OTC-bolagen har också hävdad att många företagare som låtit introducera sina bolag på OTC-marknaden inte varit medvetna om den förändrade värderingssituationen i arvsskattehänssende som introduktionen förde med sig.

Erfarenheterna av den nu skisserade utvecklingen visar, enligt min mening, tydligt på nackdelarna med skilda regler vid de olika slagen av kapitalbeskattning. Starka skäl talar för en övergång till gemensamma värderingsregler.

Som bakgrund till mina överväganden om ändringar av de nuvarande värderingsreglerna bör också nämnas något om OTC-marknadens utveckling och nuvarande karaktär. OTCmarknaden utvecklades mycket snabbt. Under år 1983 och första halvåret 1984 introducerades närmare 50-talet bolag på marknaden. Intresset för aktierna var mycket stort och i de flesta fall blev kursutvecklingen mycket stark. Även om tillströmningen av nya bolag liksom kursstegringsstakten därefter dämpats har vi för närvarande ett läge där OTC-aktiernas marknadsvärde i de allra flesta fall markant överstiger det värde som tillämpas vid förmögenhetsbeskattningen, dvs. det till 30 % reducerade substansvärdet. I genomsnitt för OTC-bolagen låg förmögenhetsvärdet på ungefär en tiondel av marknadsvärdet vid 1986 års taxering. Ett fåtal substansrika bolag visar en något annan bild. Den påtagliga skillnaden mellan marknadsvärde och beskattningsvärde har också uppmärksamrats i olika sammanhang och lett till krav på ändrade värderingsregler vid förmögenhetsbeskattningen. Kritikerna har därvid främst riktat sig mot att – förutom huvudaktieägaren/företagsledaren – även kapitalplacerare i allmänhet kommit i åtnjutande av den förmånliga värderingen.

För att anknyta till den sist antydda kritiken kan det vara naturligt att först överväga om inte en lösning skulle kunna nås genom att den lindrigare värderingen av aktierna förbehålls den ursprungliga företagsledaren medan aktier som förvärvas på marknaden behandlas på samma sätt som börsaktier. En sådan ordning avvisades när de gällande reglerna beslutades våren 1982 och det är även min uppfattning att den skulle dra med sig synnerligen svårbemästrade tillämpningsproblem. Jag kan därför inte förorda en lösning som innebär skilda värderingsregler beroende på vem som innehar aktierna.

Det är för närvarande vanligt med uppdelning av aktierna i OTC-bolag på röststarka A-aktier och röstsvaga B-aktier. I allmänhet innehåser A-aktierna, som inte är föremål för handel, av den ursprungliga ägarfamiljen medan B-aktierna omsätts på marknaden. Mot den bakgrunden skulle en

möjlighet vara att dra gränsen mellan lättnadsvärdering och marknadsvärdering med hjälp av uppdelningen i aktieslag. Som nämnts har det i ett förhandsbesked fastslagits att icke noterade aktier i börsbolag eller OTC-bolag skall värderas enligt lättnadsreglerna vid förmögenhetsbeskattningen. Eftersom jag av andra skäl, som utvecklas närmare i nästa avsnitt, förordar en ändring på den punkten ser jag ingen framkomlig väg till ett system med olika värdering för företagaren och aktieplaceraren.

Enligt min uppfattning nås det mest tillfredsställande resultatet om aktier i OTC-bolag och andra marknadsbolag värderas med utgångspunkt i aktiernas marknadsvärde. När jag gör den bedömningen har jag också beaktat att långtgående skillnader i värderingsprinciperna för tillgångar som omsätts på en gemensam marknad leder till att placerarnas val styrs på ett – bortsett från beskattningskonsekvenserna – sakligt omotiverat sätt. En sådan bristande neutralitet i beskattningen måste ibland likväl godtas. Det är emellertid min uppfattning att skillnader av den art som följer av nuvarande förmögenhetsskatte regler för olika slag av marknadsaktier i längden inte kan behållas om man vill undgå störningar i marknadens funktionssätt. Jag förordar därför att alla aktier i de åsyftade bolagen tas upp till viss andel av det noterade värdet vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Nivåvalet får göras efter en avvägning mellan olika intressen.

Av flera olika skäl bör en alltför dramatisk höjning av förmögenhetsvärdena undvikas. Berörda företagare kan ställa berättigade krav på att villkoren för deras verksamhet inte ändras drastiskt. Möjligheterna till en fortsatt god kapitalförsörjning skulle sannolikt också minska. Ett annat skäl som talar för försiktighet är att de kurser som noteras för OTC-aktierna i allmänhet är osäkrare än börskurserna bl. a. till följd av den mera begränsade omsättningen av OTCaktier.

Vid en samlad bedömning har jag stannat för en värdering av de nu diskuterade aktierna till 30 % av noterat värde. En sådan värdenivå leder visserligen till en betydande höjning av förmögenhetsvärdet för huvuddelen av de berörda aktierna men samtidigt sänks värdet kraftigt vid arvs- och gåvobeskattningen. Det finns anledning att påminna om den starka kritik som riktats mot de nuvarande reglernas effekter vid generationsskiften i OTC-företagen. Mitt förslag innebär en mycket påtaglig lättnad i det avseendet. Det kan också påpekas att de högre förmögenhetsvärdena i många fall inte föranleder en motsvarande ökning av förmögenhetsskatten till följd av den s. k. begränsningsregeln. De förändringar av inkomstskatteskalan och begränsningsregeln som riksdagen beslutade om i våras bidrar också till att effekterna av den höjda värderingen begränsas.

Jag är naturligtvis medveten om att mitt förslag kan sägas öka den oenhetlighet som kännetecknar värderingsreglerna för värdepapper. Förslaget leder dock samtidigt till att två fördelar kan vinnas i det avseendet. Jag syftar då på att alla värdepapper som omsätts på marknaden också kommer att värderas med utgångspunkt i marknadsvärdet samt att samma regler kommer att tillämpas för aktierna i ett bolag över hela kapitalbeskattningsområdet.

Mitt förslag: En gemensam värderingsnorm skall gälla för alla aktieslag i ett bolag där ett eller flera aktieslag är börsnoterade eller föremål för annan regelbunden notering.

Skälen för mitt förslag: Av den i *bilaga 3* intagna redovisningen av gällande regler för aktievärdering framgår att ett bolags aktier som inte är inregistrerade på fondbörsen skall värderas efter ett till 30 % reducerat substansvärde även om andra aktier i bolaget är noterade på börsen. I fråga om förmögenhetsbeskattningen är detta klarlagt genom ett regeringsrättsavgörande. AGK för sin del antar att motsvarande gäller på arvs- och gåvoskatteområdet men har hävdad att rättsläget är oklart. Enligt kommittén är det angeläget att denna oklarhet undanröjs genom att lagtexten ändras. Behovet av klarläggande ingrepp har också understrukits av flera remissinstanser.

Som jag tidigare framhållit är det också min uppfattning att det nuvarande läget är otillfredsställande. Jag har samtidigt antytt att det finns skäl att överväga om konsekvenserna av den tolkning som nyligen gjorts av värderingsreglerna är lämpliga. På den punkten gör jag följande bedömning.

Ordningen med flera aktieslag i ett bolag är ingen ny företeelse. Inte heller att det i ett börsbolag kan finnas aktieslag som inte är inregistrerade på fondbörsen. En vanlig uppdelning är att handeln omfattar röstsvaga B-aktier medan de röststarkare A-aktierna ligger utanför börsen.

Redan genom 1974 års lagstiftning om vissa lättnader vid kapitalbeskattningen infördes en ordning som innebar att man frångick principen om marknadsvärdering när det gäller företagsförmögenhet. Den nuvarande principiella uppbyggnaden av lättnadsreglerna har gällt alltsedan den utvidgning som ägde rum år 1977. Den ändring våren 1982 som föregick OTC-marknadens framväxt innebar endast att lättnadsreglerna utvidgades till att omfatta också aktier som, vid sidan av börsen, var föremål för omsättning på kapitalmarknaden. Någon förändring av värderingsprinciperna i fråga om aktier i börsbolag företogs inte vid det tillfället. Trots detta kom 1982 års ändringar i SFL att av vissa skattskyldiga tas till intäkt för att också icke inregistrerade aktier i börsbolag borde lättnadsvärderas. I det tidigare omnämnda förhandsbeskedet uttalar riksskatteverkets nämnd för rättsärenden att det av förarbetena till lagstiftningen visserligen synes framgå att avsikten inte varit att lättnadsreglerna skulle vara tillämpliga på icke inregistrerade aktier i ett börsbolag men att tillräckliga skäl att frångå lagtextens ordalydelse inte förelåg enligt nämndens uppfattning. Nämndens förhandsbesked ändrades inte av regeringsrätten.

Den nu gjorda genomgången har övertygat mig om att det rättsläge som råder efter utgången i förhandsbeskedsärendet inte är förenligt med de motiv som ligger till grund för lättnadsreglerna. Starka sakskaletalar också för en ändring av reglerna. Det är otillfredsställande att bevara en ordning som innebär att aktier som vanligen, till följd av högre röstvärde, får antas ha ett högre värde än de noterade aktierna skall värderas på ett markant

förmånligare sätt vid kapitalbeskattningen. Mitt huvudintryck förts inte av invändningar som går ut på att det inte är rimligt att lägga marknadsvärdet till grund för värderingen av aktier som det inte omedelbart går att omsätta över fondbörsen. För den som vill avyttra sina icke inregistrerade aktier, med vilka det regelmässigt följer ett högst avsevärt inflytande i bolaget, torde det endast i undantagsfall uppkomma beaktansvärda svårigheter att få ut ett pris som överstiger kursen på de noterade aktierna i bolaget. Min slutsats blir därför att bestämmelserna bör ändras så att alla aktier i ett bolag som har ett eller flera aktieslag noterade skall följa samma värderingsnorm vid kapitalbeskattningen.

Den förordade omläggningen, som i huvudsak endast innebär en återgång till den ordning som tillämpats t. o. m. i vart fall 1982 års taxering, bör dock enligt min mening utformas så att det vid värderingen blir möjligt att ta hänsyn till särskilda omständigheter som motiverar åsättande av lägre värde än som följer av huvudregeln. Jag tänker då främst på det fallet då de icke noterade aktierna objektivt sett får anses ha ett lägre värde till följd av att de jämfört med de noterade aktierna har sämre rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst. Andra faktorer som kan motivera en reducerad värdering kan också förekomma, t. ex. att aktierna har lägre röstvärde.

Det jag nu sagt har i första hand utgått från förhållandena beträffande börsbolagen. Den beskrivna uppdelningen på skilda aktieslag är dock minst lika vanligt förekommande bland

OTC-bolag m. fl. I de klart övervägande antalet fall avser handeln på OTC-marknaden röstsvaga B-aktier medan de röststarkare A-aktierna innehas av den ursprungliga ägarkretsen. Den av mig föreslagna ordningen skall självfallet tillämpas också i fråga om bolag vars aktier är föremål för regelbundna noteringar vid sidan av börsen. Värderingen av aktieslag som inte är noterade skall därvid följa de noterade aktiernas värde, dvs. i enlighet med mitt tidigare förslag tas upp till 30 % av det noterade värdet.

2.5 Ändringar i arvs- och gåvoskatteskalorna m. m.

Mitt förslag: De skattefria grundavdragen vid arvsbeskattningen för efterlevande make och annan mottagare i klass I fördubblas till 100 000 kr. resp. 50 000 kr. Avdraget för mottagare i klass II och III höjs från 5 000 kr. till 15 000 kr. Antalet skikt i skatteskalorna reduceras kraftigt och det högsta skatteuttaget sänks i klass I från 70 till 60 % och i klass II från 75 till 65 %.

Skälen för mitt förslag: Arvs- och gåvoskatten är progressiv och tas ut enligt olika skalor beroende på vem som ärver eller får egendom. Tre klasser av arv- och gåvotagare finns.

Till klass I, som har den lindrigaste skalan, hänförs t. ex. efterlevande make och barn. Skatten är här 6 % för lotter upp till 50 000 kr. I skiktet 200 000–300 000 kr. är skatten 30 %. I det högsta skiktet—över 6 000 000 kr.—utgår skatt med 70 %.

Till klass II hör bl. a. föräldrar och syskon men också mer avlägsna släktingar, obesläktade personer och sådana organisationer som inte är allmännyttiga. Här är den lägsta skattesatsen 10 % och den gäller för lotter upp till 20 000 kr. I skiktet 200 000–250 000 kr. är skatten 60 %. Skalan går upp till ett skatteuttag på 75 % och avser då den del av lotten som överstiger 1 200 000 kr.

Klass III avser främst vissa allmännyttiga stiftelser och ideella föreningar som inte är befriade från arvsskatt. Skalan är progressiv upp till 60 000 kr. Därutöver utgår skatten konstant med 30 %. Mottagare som hör till klass III är fria från gåvoskatt.

Vid arvsbeskattningen medges skattefria grundavdrag med 50 000 kr. för efterlevande make, 25 000 kr. för annan mottagare i klass I och 5 000 kr. för mottagare som hör till klass II eller III. Vid gåvobeskattningen medges ett enhetligt grundavdrag på 2 000 kr.

Skiktindelningen i de nuvarande skatteskalorna fastställdes genom lagstiftning hösten 1980 (prop. 1980/81:42, SkU 11, SFS 1980:1056). Då beslutades också de gällande grundavdragen. De vid samma tillfälle bestämda skattesatserna höjdes, som jag tidigare nämnt, genom lagstiftning hösten 1982 (prop. 1982/83: 50 bil.2, SkU 15, SFS 1982:1191). Ökningen av skatteuttaget avsåg främst de högsta skikten och mellanskikten.

När jag nu tar upp frågan om arvs- och gåvoskattens nivå vill jag påminna om de allmänna synpunkter som jag redovisat inledningsvis. Ett mycket högt generellt skatteuttag för med sig svårbemästrade problem. Jag tänker på de fall där den höga skatten i kombination med någon tillkommande speciell omständighet, t. ex. kursfall på aktier, leder till resultat som inte framstår som rimliga. En annan nackdel med den höga skattenivån är att den väcker återkommande krav på särskilda lättnader för olika slag av egendom. Lättnadsreglerna för jordbruk och företag är exempel på ingrepp som ansetts påkallade till följd av det höga generella skatteuttaget. Sådana särregler för ofta med sig komplikationer vid tillämpningen. Enligt min mening finns det skäl att låta de nu antydda problemen med en hög skattenivå väga tyngre än de hittills fått göra när skattens höjd skall bestämmas.

Som ofta framhållits i debatten kan det också sättas i fråga om det är lämpligt att den svenska arvsskatten markant överstiger den som gäller i jämförbara industriländer, främst i våra nordiska grannländer. I den frågan vill jag först slå fast att det av främst fördelningspolitiska skäl är uteslutet att reducera den svenska arvsskatten till de mycket låga nivåer som råder i många av de länder med vilka jämförelser brukar göras. Däremot anser även jag att man vid avvägningen av den svenska arvsskattenivån bör tillmäta intresset av att utjämna de nuvarande skillnaderna större betydelse än hittills.

De nämnda aspekterna som talar för sänkning av skatteuttaget måste självfallet vägas mot de fördelningspolitiska skäl som ligger till grund för arvsbeskattningen. Det är också väsentligt att beakta de statsfinansiella effekterna även om vi här rör oss på ett område som totalt sett ger ett begränsat bidrag till statens inkomster.

Vid en samlad bedömning har jag stannat för att föreslå att den högsta

skattesatsen bestäms till 60 % i klass I. Skatteuttaget i klass II bör liksom hittills vara högre och jag förordar att den högsta skattesatsen i den klassen blir 65 %. Vid sidan av dessa begränsningar av det maximala skatteuttaget bör skalornas skiktindelning justeras. Jag ser inga avgörande skäl som talar för att den hittillsvarande ordningen med ett stort antal skikt i skalan måste bibehållas. Mitt förslag innebär att antalet skikt begränsas till sex i båda klasserna. Sedd isolerad medför en sådan omläggning smärre skattehöjningar i de lägsta skikten. Några sådana effekter uppkommer dock inte vid arvsbeskattningen till följd av att jag också föreslår att de skattefria grundavdragen skall höjas. Grundavdraget för efterlevande make bör fördubblas till 100 000 kr.

I detta sammanhang vill jag nämna att det finns anledning att återkomma till frågan om storleken av efterlevande makes grundavdrag i samband med de ändringar i arvsskattelagstiftningen som föranleds av de förslag om en äktenskapsbalk och ändringar i ärvdabalken som, enligt vad jag erfarit, inom kort kommer att lämnas till riksdagen.

För andra arvingar i klass I än efterlevande make föreslås en fördubbling av grundavdraget till 50 000 kr. Om mottagaren hör till klass II eller III bör avdraget vara 15 000 kr. i stället för nu gällande 5 000 kr. Jag föreslår också vissa justeringar av skalan för klass III. På gåvoskattesidan avstår jag från att i detta sammanhang föreslå några ändringar av grundavdragets storlek. Jag återkommer till den frågan i samband med ställningstagandena till det kommande slut- betänkandet från AGK.

2.6 Ikraftträdande, m. m.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1987. Ändringarna i lagen om arvsskatt och gåvoskatt bör tillämpas i de fall skattskyldigheten inträder efter utgången av år 1986 medan de nya förmögenhetsskattereglerna bör tillämpas första gången vid 1988 års taxering.

Avslutningsvis vill jag redovisa de *statsfinansiella effekterna* av mina förslag. Den ändrade värderingen av börsaktier kan beräknas leda till ett skattebortfall i storleksordningen 300 milj. kr., varav ca 200 milj. kr. avser förmögenhetsskatt och ca 100 milj. kr. arvs- och gåvoskatt. De föreslagna ändringarna i fråga om OTC-aktier och andra marknadsaktier leder till ökade förmögenhetsskatteintäkter och minskade arvs- och gåvoskatteintäkter. En närmare beräkning av effekterna är svår att göra men åtgärderna torde i stort sett vara statsfinansiellt neutrala. Förslaget om ändrad värdering av icke inregistrerade aktier kan beräknas öka inkomsterna med några tiotal miljoner kronor. Slutligen räknar jag med att det lägre arvs- och gåvoskatteuttaget tillsammans med de höjda grundavdragen medför ett skattebortfall på omkring 200 milj. kr. Den sammantagna effekten blir således att skatteintäkterna sjunker med ungefär 500 milj. kr.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt,
2. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.¹

4 Specialmotivering

Lagen om arvsskatt och gåvoskatt

23 §

Den nuvarande värderingsregeln i 23 § B för värdepapper har ersatts med nya och väsentligt utbyggda bestämmelser. Motsvarande bestämmelser har tagits i i en ny anvisningspunkt till 3 och 4 §§ i lagen om statlig förmögenhetsskatt. Jag redovisar de närmare motiven för de nya värderingsreglerna i anslutning till anvisningspunkten och hänvisar till det som där sägs.

28 § och ikraftträdandebestämmelserna

Förslagen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5 och 2.6).

Lagen om statlig förmögenhetsskatt

4 §

Huvudstadgandet om värdering av värdepapper finns för närvarande i sjätte stycket av lagrummet. Av författningstekniska skäl har bestämmelserna flyttats till en ny anvisningspunkt. Sjätte stycket innehåller därför nu endast en hänvisning till den nya anvisningspunkten.

Punkt 5 av anvisningarna till 3 och 4 §§

I *första stycket* finns bestämmelser om aktier som är inregistrerade på börsens A I- eller A II-lista. Under bestämmelsen faller också svenska depåbevis för utländska aktier, som är inregistrerade på börsen. Till de värdepapper som faller in under första stycket hör också bl. a. konvertibla skuldebrev och optionsrätter. Vissa av dessa värdepapper är inregistrerade på börsen medan andra handlas vid sidan av börsen med inofficiella noteringar om avslut. Även andelar i aktiefonder värderas enligt första stycket.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslagen är, frånsett redaktionella ändringar, likalydande med dem som är fogade till propositionen.

Andra stycket innehåller de nya bestämmelserna för aktier som omsätts marknadsmässigt vid sidan av börsen. Med uttrycket *aktier som utan att vara börsnoterade är föremål för marknadsmässig omsättning med regelbundna noteringar om avslut* avses aktier som är föremål för regelbundna dagliga noteringar. I dagsläget omfattas således de aktier som finns angivna på OTC-listan, väntelistan och listan för övriga inofficiella aktienoteringar. Andra aktier för vilka noteringar om avslut förekommer mera sporadiskt omfattas inte av bestämmelserna.

Bestämmelserna i *tredje stycket* har kommenterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4).

Bestämmelserna i *fjärde stycket* har förts över från 4 § sjätte stycket. Skall ett annat värde än det noterade läggas till grund för värdering får först priset vid en försäljning under normala förhållanden fastställas. Härefter reduceras beloppet med 25 % eller 70 % beroende på om värderingen skall ske enligt första eller andra stycket. Som framgått av den allmänna motiveeringen kan det vid värdering som avses i tredje stycket finnas anledning att avvika från det noterade värdet till följd av att de icke noterade aktierna har sämre rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst än de noterade aktierna. Även för dessa fall kan således tillämpning av bestämmelsen i detta stycket komma att aktualiseras.

I *femte stycket* behandlas aktier och andelar som inte omsätts marknadsmässigt. För sådana aktier och andelar sker värderingen i allmänhet utifrån ett reducerat substansvärde. Detta är fallet om företaget bedriver jordbruk eller rörelse i kommunalskattelagens mening. Värderingsreglerna i punkt 2 av anvisningarna blir då tillämpliga. Någon ändring föreslås inte härvidlag. Har ett sådant företag också tillgångar i form av börsaktier tas dessa i regel upp till noterat värde. För framtiden skall de nya värderingsreglerna i första–fjärde styckena i stället ligga till grund för värderingen. En föreskrift om detta har tagits in i sista meningen av femte stycket. Föreskriften tar naturligtvis också sikte på värderingen av aktier i renodlade förvaltningsföretag.

I *sjätte stycket* finns slutligen värderingsbestämmelser för värdepapper som inte omfattas av reglerna i första – tredje och femte styckena. Det rör sig dels om sådana värdepapper som reavinstbeskattas enligt 35 § 3 mom. KL men inte omsätts marknadsmässigt, t. ex. vissa konvertibla skuldebrev och dels värdepapper som vid inkomstbeskattningen inte är föremål för evig reavinstbeskattning, t. ex. premieobligationer.

Ikraftträdandebestämmelsen

Bestämmelsen har kommenterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6).

5 Hemställan

Prop. 1986/87: 54

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt,
2. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Sammanfattningen i betänkandet (Ds Fi 1986: 4) Latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattni

Inledning

Vårt uppdrag omfattar en teknisk översyn av arvs- och gåvobeskattni. I uppdraget ingår däremot inte att föreslå ändringar i skatteskalorna. Vi skall inte heller behandla frågan om beskattni av s. k. företagsförmögenhet. Den frågan skall behandlas av 1980 års företagsskattekommité (B 1979: 13). Förmögenhetsbeskattni faller i och för sig också utanför vårt arbetsområde. Om vi framlägger förslag i fråga om arvs- och gåvoskattni som kan få återverkningar på förmögenhetsskatteområdet är vi dock oförhindrade att föreslå de följdändringar som krävs i förmögenhetsskatte- lagstiftningen.

Enligt våra ursprungliga planer avsåg vi att under år 1986 slutligt redovi- sa våra överväganden och förslag. Under den gångna hösten blev emeller- tid en av de frågor vi skall pröva, nämligen frågan om hänsynstagande till latent skatteskuld, föremål för en livlig debatt. I det sammanhanget fram- förde finansministern önskemål om ett underlag från kommittén som skulle kunna läggas till grund för ett regeringsförslag till riksdagen under våren 1986. Mot den bakgrunden har vi bestämt oss för att med förtur redovisa våra ställningstaganden i fråga om behandlingen av latent skatteskuld.

Med *latent skatteskuld* menas det förhållandet att en försäljning av en tillgång kommer att utlösa en inkomstbeskattni. Så länge försäljning inte skett utgör den framtida inkomstskatten en latent (dold) skuld som åvilar tillgången i fråga. Den latent skatteskulden kan aldrig anges till ett exakt belopp eftersom den är beroende av ett antal okända faktorer såsom om och när försäljning sker, vinstens storlek och den skattskyldiges övriga inkomster.

Gällande rätt

Avdrag för latent skatteskuld är som huvudregel inte medgivet vid arvs- och gåvobeskattni. Några undantag finns. Vid värdering av aktiebolag medges avdrag för beräknad utskiftningsskatte- skuld. Medel inestående på skogskonto, upphovsmannakonto, uppfinnarkonto eller investerings- konto för skog får tas upp till halva värdet. Om medel har avsatts till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och avdrag har medgetts vid inkomstberäkningen för avsättningen får halva det avsat- ta beloppet tas upp som skuld.

Kommiténs förslag

Vi föreslår att latent skatteskuld skall beaktas vid arvs- och gåvobeskattni- ningen på så sätt att viss egendom skall tas upp till lägre värden än de eljest tillämpliga.

Beträffande *aktier* och därmed i reavinshänseende jämställda värdepap-

per föreslår vi att de skall värderas till 75 % av marknadsvärdet vid tiden för skattskyldighetens inträde, d. v. s. vid arv på dödsdagen och vid gåva när densamma skedde. Denna regel skall inte gälla de aktier som omfattas av lättnadsreglerna för familjeföretag.

I fråga om *fastigheter* föreslår vi följande. Om uppskov med reavinstbeskattningen beviljats skall hälften av uppskovsbeloppet få dras av som skuld vid arvs- och gåvobeskattningen. I övrigt skall avdrag inte medges för latent skatteskuld vid värdering av fastigheter.

Vi föreslår inte heller några regler om beaktande av latent skatteskuld vid värdering av *hustadsrätter* eller *övrig lös egendom*.

Våra förslag skall gälla både vid arvs- och gåvobeskattningen. Lagstiftningen blir nämligen enklare att tillämpa om man har samma regler vid arv och gåva.

Vi lägger inte fram något formligt förslag vad gäller förmögenhetsbeskattningen. Enligt vår mening bör emellertid våra förslag kunna tillämpas även vid förmögenhetsbeskattningen.

Som tidpunkt för ikraftträdandet föreslås den 1 juli 1986. Om man tar med förmögenhetsbeskattningen bör reglerna tillämpas första gången vid 1987 års taxering.

Sammanställning av remissyttranden över betänkandet (Ds Fi 1986: 4) Latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattnig

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden avgetts av hovrätten för Västra Sverige, Stockholms tingsrätt, Örebro tingsrätt, domstolsverket, riksskatteverket (RSV), kammarkollegiet, länsstyrelsernas organisationsnämnd, länsstyrelserna i Stockholms och Kronobergs län, Aktiefrämjandet, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Styrelsen för Stockholms fondbörs, Svenska bankföreningen, Svenska OTC-föreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges aktiesparares riksförbund (Aktiespararna), Sveriges föreningsbankers förbund, Sveriges industriförbund och Sveriges villaägarförbund. LRF har återopat yttrande av Lantbrukarnas skattedelegation. Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund har återopat yttrande av Näringslivets skattedelegation. Post- och Kreditbanken, PK-banken har instämt i yttrandet från Svenska bankföreningen.

Med anledning av betänkandet har skrivelser även kommit in från Stockholms handelskammare och Svenska handelskammarförbundet. Förbundet har därvid återopat yttrandet av Näringslivets skattedelegation.

1 Allmänna synpunkter

Alla remissinstanser utom en tillstyrker i princip *kommitténs förslag till ändrade värderingsregler för vissa värdepapper* eller lämnar förslaget utan erinran.

LO anför:

Arvsskattens nuvarande utformning och effekter kan ibland medföra vissa problem med själva betalningen av skatten. Dessa problem kan ytterst framtvinga en partiell försäljning av förmögenheten för att möjliggöra en betalning av arvsskatten. Det är i första hand vid tillräckligt stora förmögenhetsöverföringar med en speciell sammansättning (högst värderade tillgångar, ex. börsaktier) som dessa likviditetsproblem aktualiseras. Reavinstskatten som utgår på den sålda förmögenheten förstärker dessutom likviditetsproblemen.

De hade varit önskvärt om kommittén mer ingående belyst likviditetsproblemens orsaker och samhällsekonomiska konsekvenser. Även om beskattningen har en viktig fördelningspolitisk uppgift får den i enskilda fall inte medföra samhällsekonomiskt oacceptabla konsekvenser. Med gällande skattenivå på stora kapitalöverföringar kan emellertid sådana effekter inte uteslutas. Mot denna bakgrund anser LO att det finns behov av en lösning på aktuella likviditetsproblem. Kommittén anvisar flera tänkbara lösningar på problemen. I likhet med kommittén anser LO att den mest rationella lösningen är att den s. k. latent skatteskulden beaktas vid förmögenhetsvärderingen.

Med några få undantag saknas avdragsrätt för latent skatteskulder vid kapitalbeskattningen. Motiveringen till denna bedömning är flera. Inkomstskatten (reavinstskatten) på en framtida egendomsförsäljning är knappast någon egentlig skatteskuld. Dessutom är skulden högst osäker vilket föranleder betydande tekniska problem vid beräkningen av den.

Trots uppräknade invändningar mot att beakta den latent skatteskulden anser LO det ändå finnas principiella skäl som motiverar en avdragsrätt för denna typ av "skatteskulder". Avdragsrätten kan bidra till en mera korrekt förmögenhetsvärdering. Dessutom ökar den skattemässiga neutraliteten mellan olika tillgångar och företagsformer. En ändrad förmögenhetsvärdering i aktuella riktning skulle också förhindra vissa samhällsekonomiska negativa effekter av arvsskatten. En samlad avvägning av redovisade för- och nackdelar motiverar enligt LO att latent skatteskulder bör beaktas vid såväl arvs- som gåvobeskattningen. På grundval av de skäl som kommittén redovisar anser också LO att denna typ av skatteskulder endast bör ha betydelse vid värderingen av aktier och från reavinstsynpunkt jämställda värdepapper. LO tillstyrker att värderingen grundas på schablonmässiga principer.

Styrelsen för Stockholms fondbörs anför:

Frågan om hänsynstagande till latent skatteskuld vid kapitalbeskattningen har varit föremål för överväganden i lagstiftningsärenden sedan 1960-talet. De olyckliga konsekvenserna av gällande regelsystem har belysts i debatten kring arvsbeskattningen av vissa dödsbon. Börsstyrelsen ser det förlagda förslaget som ett steg i riktning mot en mera rimlig utformning av arvs- och gåvobeskattningen samt mot en bättre samordning av inkomst- och kapitalskatt. Börsstyrelsen tillstyrker därför förslaget. I enlighet med vad kommittén uttalat bör, enligt börsstyrelsens mening principerna i förslaget kunna tillämpas också vid förmögenhetsbeskattningen.

I likhet med flera andra instanser betonar *domstolsverket* vikten av att en enkel lösning väljs. Verket anför:

Inkomstbeskattningen har under årens lopp blivit alltmer komplicerad och svåröverskådlig. I det reformarbete som nu bedrivs på detta område har enkelhetsaspekten fått en mycket mer framträdande roll. Som exempel kan nämnas förslagen i skatteförenklingskommitténs betänkande (SOU 1984: 21) Förenklad självdeklaration och (1985: 42) Förenklad taxering. Mot den bakgrunden framstår arvs- och gåvoskatteskommitténs förslag att vidta samordningsåtgärderna på arvs- och gåvoskattesidan i stället för på inkomstskattesidan väl valt.

DV, som särskilt har att bevaka att handläggningen av ifrågasvarande ärenden inte onödigtvis kompliceras, anser att förslaget uppfyller kraven på enkelhet och verket har inte heller i övrigt några invändningar mot den närmare utformningen av förslaget.

Näringslivets skattedelegation pekar i sitt yttrande på ett alternativ till den av kommittén föreslagna lösningen. Delegationen anför:

I betänkandet har kommittén övervägt alternativa lösningar till det förlagda förslaget att vid arvsbeskattningen redovisa 75 % av marknadsvärdet. Dels har diskuterats att vid arvsbeskattningen undanta egendom som senare blir inkomstbeskattad, dels har man övervägt att jämka inkomstskatten på försäld egendom med tidigare erlagd arvsskatt. I fråga om den sistnämnda lösningen har kommittén inte ansett det förenligt med sina direktiv att föreslå lösningar som tar sikte på reglerna om beskattning av

reavinster. Vi har förståelse för de argument som redovisats mot att välja någon av dessa alternativa lösningar. Vi vill emellertid peka på att de aktuella problemen utan några större ingrepp i reavinstbeskattningen ändå trots allt bör kunna lösas inom ramen för reavinstbeskattningen.

Som ovan antytts tillämpas i Norge systemet att vid reavinstbeskattningen som ingångsvärde ta upp bouppteckningsvärdet på arvfångna aktier. Om motsvarande regler skulle tillämpas i Sverige skulle framtida aktievinstförsäljningar av ärvda aktier inte beskattas till den del köpeskillingen motsvarar bouppteckningsvärdet. Någon latent reavinstskatteskuld skulle därför inte behöva beaktas vid arvsbeskattningen. En sådan bestämmelse skulle dessutom vara enkel att tillämpa eftersom den endast kräver mindre förändringar i punkt 2 b av anvisningarna till 36 § KL. Samma regel skulle också kunna tillämpas på benefika förvärv. Något nämnvärt skattebortfall jämfört med den av kommittén föreslagna lösningen torde inte heller kunna befaras. En sådan lösning skulle också något förbättra situationen för familjeföretagen i vilka aktier måste säljas för att betala arvsskatten.

Hovrätten för västra Sverige ifrågasätter om det är lämpligt att bryta ut den aktuella frågan till särskild lagstiftning innan kommitténs överväganden när det gäller andra värderingsfrågor har redovisats.

2 Tillämpningsområdet

Det är en allmän uppfattning bland remissinstanserna att den reducerade värderingen av vissa värdepapper också bör tillämpas vid förmögenhetsbeskattningen.

Örebro tingsrätt anför:

Allmänt gäller, såsom kommittén framhållit, att ju färre olikheter man har mellan arvs- och gåvoskatten desto enklare blir hanteringen. Samma gäller också i relation till förmögenhetsbeskattningen, åtminstone beträffande de enskilda medborgarna. Med tanke på att skattelagstiftningen som helhet blivit allför komplicerad är det synnerligen viktigt att tillvarata varje möjlighet att åstadkomma enklare och mera enhetliga regler. Därför bör de föreslagna bestämmelserna göras tillämpliga, inte bara i fråga om arvsbeskattningen utan även när det gäller gåvo- och förmögenhetsbeskattningen.

RSV anför:

Enligt RSVs mening talar saksål för att vid förmögenhetsbeskattningen hänsyn tas till latent skatteskuld. En materiellt sett riktig taxering förutsätter i princip avdragsrätt för skulder, dock med den begränsningen att de skall vara förfallna för att beaktas. För skatter gäller för avdragsrätten att de är debiterade. Sålunda medges i princip inte avdrag för latent skatteskulder och i de fall där undantag föreligger har man tillgripit schablon för att fastställa storleken. Svårigheten att med någorlunda säkerhet fastställa skattens storlek utgör hinder för att avdrag medges för en fiktiv skatt.

I och med att regler införs om evig realisationsvinstbeskattning föreligger alltså enligt RSV:s mening saksål för att vid förmögenhetsbeskattningen ta hänsyn till den latent skatteskuld som kan finnas. RSV tillstyrker därför i princip förslaget i den del det avser latent skatteskuld för aktier och liknande värdepapper och finner att motsvarigheten i huvudsak är genomförbara på förmögenhetsskattens område.

De flesta remissinstanser delar kommitténs bedömning när det gäller avgränsningen av de värdepapper som bör tas upp till ett reducerat värde. Några organisationer hävdar dock att en åtgärd bör omfatta även de aktier som f. n. värderas enligt de s. k. lättnadsreglerna.

Näringslivets skattedelegation anför:

I betänkandet behandlas också aktier i sådana företag som omfattas av lättnadsreglerna för familjeföretag. Kommitténs slutsats blir att sådana aktier inte bör omfattas av de föreslagna reglerna med hänsyn till att dessa får tas upp till 30 % av sitt värde. Detta motiveras med att hänsynstagande till latent skatteskuld vid arvsbeskattningen skulle bli alltför "gynnsam" i dessa fall.

Oavsett om man inför lättnadsregler för familjeföretag av samma innehåll som föreslås för börsaktier eller om man inte förändrar deras arvsskatte regler torde ordet "gynnsam" i sammanhanget sakna all förankring i det allmänna språkbruket. Skattebelastningen i samband med generationsskifte i sådana företag är nämligen trots 30 % regeln ytterst betungande och leder oftast till mycket stora likviditetsproblem. I motsats till vad som gäller för börsaktier innebär det också stora svårigheter att sälja aktier i företaget för att betala arvsskatten. Skulle en sådan försäljning komma till stånd kan realisationsskatten komma att uppgå till 32 % i stället för 24 % som gäller för börsaktier. På en arvslott som uppgår till 10 miljoner kronor kommer även med beaktande av 30 % regeln summan av arvsskatt och reavinstskatt att bli cirka 50 %. Detta skall då jämföras med att förslaget för börsaktier innebär en sammanlagd skattebelastning på cirka 70 %. Om arvslotten uppgår till 1 miljon kronor kommer aktier i fåmansföretag att sammanlagt beskattas med 39,1 % jämfört med 48,9 % för börsaktier.

Med hänsyn till att försäljning av aktier i familjeföretagen är den yttersta åtgärden torde man i realiteten i stället vara tvingad att betala arvsskatten genom utdelningar eller löneuttag. Om arvsskatten måste betalas med utdelningar eller löneuttag leder detta till helt orimliga konsekvenser. Förutom att utdelningarna eller löneuttagen hos mottagarna blir belastade med kanske 80 % marginalskatt tillkommer vid löneuttag kostnader för sociala avgifter och vid utdelningar aktiebolagsskatt. En höjning av utdelningarna kan dessutom vara omöjlig eller försvåras av aktiebolagsrättsliga skäl.

Skattekonsekvenserna vid generationsskiftet i fåmansföretag är därför ett utomordentligt allvarligt problem. För arvingar till aktier i de på OTC-listan noterade företagen är situationen än mer besvärande. Eftersom aktierna i dessa företag är spridda till allmänheten finns överhuvudtaget ingen möjlighet att betala arvsskatten genom höjda aktieutdelningar eller ökade löneuttag. Arvingarna kan därför tvingas släppa kontrollen över företaget genom att de måste sälja aktier för att betala arvsskatten.

Svenska OTC-föreningen anför:

Föreningen anser det väsentligt, att latent skatteskuld beaktas vid arvs- och gåvobeskattningen och anser vidare att kommitténs förslag att beakta denna latent skatteskuld på sådant sätt att viss egendom upptas till lägre värde än de eljest tillämpliga, kan vara en lämplig väg.

Föreningen anser emellertid, att en nedsättning av värderingen av egendomen ifråga till 75 % av marknadsvärdet vid tiden för skattskyldighetens inträde är helt otillräcklig. Föreningen anser, vad gäller bolag noterade på OTC-listan, att övervägande skäl talar för att aktierna vid arvs- och gåvobeskattning skall behandlas på samma sätt som vid förmögenhetsbeskatt-

ningen. Situationen för OTC-bolag är i detta hänseende jämförlik med den situation som gäller för icke noterade företag.

Föreningen föreslår därför att en ändring genomföres i lagen om arvs- och gåvoscatt såtillvida att olikheterna mellan 4 § lagen om statlig förmögenhetsskatt och 23 § lagen om arvsoch gåvoscatt elimineras och att sålunda den s. k. reduktionsregeln även skall kunna tillämpas vid arvs- och gåvobeskattnig.

OTC-listan fyller en värdefull funktion bl. a. därigenom att en nödvändig finansiering i samband med generationsskiftet kan uppnås. Denna funktion begränsas högst väsentligt genom att ovannämnda reduktionsregel icke gäller vid arvs- och gåvobeskattnig. De skattekonsekvenser som i detta hänseende exemplifierats i "Utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation" (SOU 1983:59) visar att dessa är närmast förödande. Antalet företag, som överväger att söka sig till den öppna kapitalmarknad som OTC-marknaden utgör, torde sannolikt minska om den föreslagna ändringen ej genomföres. Om en notering på OTC-listan skulle innefatta en radikal försämring av företagsägarnas skattesituation, torde dessa företag söka finna andra för samhället mindre lämpliga finansieringsformer. Med hänsyn härtill vill föreningen varmt rekommendera att den s. k. reduktionsregeln också skall gälla vid arvs- och gåvobeskattnig.

3 Värdenivån

Bland de remissinstanser som i princip tillstyrkt förslaget är det några som hävdar att reduceringen av värdet bör gå längre än kommittén föreslagit.

Aktiefrämjandet anför:

Vid varje årsskifte sker nästan alltid en marknadsteknisk temporär höjning av aktiekurserna. Kursen per 30 december ger därför en något överdriven bild av den verkliga förmögenhetssituationen. Detta kan motivera ett "taxeringsvärde" på aktier på 70 % vid förmögenhetsbeskattnig.

Stockholms handelskammare anför:

I betänkandet framgår klart att betydande svårigheter föreligger när det gäller att beräkna den latent skatteskulden. Många faktorer inverkar – aktiernas värdestegring, marginals kattens storlek, den totala förmögenhetstillgången etc. 75 procent av marknadsvärdet på aktier kan vara en rimlig värdering av aktier som innehafts mer än två år och där den skattepliktiga vinsten upptas till 40 procent.

För aktier där hela vinsten är skattepliktig är emellertid 75 procent av marknadsvärdet en alltför hög värdering. Ifrågavarande aktier kan vid en försäljning bli föremål för en mycket stor latent skatteskuld. Det är inte ovanligt att säljaren har en marginskatt på 80 procent. Den latent skatteskulden är med den utformning förslaget fått endast delvis beaktad.

För att undvika oacceptabla skattekonsekvenser i framtiden bör därutöver införas en särskild spärregel. Kan den skattskyldige visa att det faktiska nettovärdet (försäljningspris med avdrag för skatten på realisationsvinsten) är lägre än 75 procent av marknadsvärdet, bör det lägre värdet accepteras. Spärregeln bör gälla vid försäljning inom sex månader efter bouppteckningens registrering.

Aktiespararna anför:

Risken för prisfall är väsentligt större för börsnoterade aktier jämfört med fastigheter. En betydande kursnedgång för innehavet av börsaktier var också en viktig förklaring till att dödsboet efter Sally Kistner försattes i konkurs. Analogt med den bedömning som låg till grund för beslutet om fastighetstaxeringen bör börsnoterade aktier – med tanke på den stora prisfallsrisk som är förknippad med denna sparform – nedvärderas vid taxeringen med *minst* 25 procent. Beaktar man därefter problemet med den latenta skatteskulden – som av kommittén bedömts kräva att börsaktier åsätts ett särskilt värde om 75 procent av marknadsvärdet – borde deklarationsvärdet sammantaget uppgå till högst 50 procent av marknadsvärdet. En sådan värdering skulle även minska skillnaderna mellan börsnoterade och icke-börsnoterade aktier i skattehänseende.

4 Värderingsreglernas utformning

Några instanser har understrukt vikten av klarlägganden beträffande de oklarheter på värderingsområdet som kommittén har pekat på.

Stockholms handelskammare anför:

Såsom kommittén har påtalat föreligger viss osäkerhet vilka värdepapper som får tas upp till 30 procent vid arv och gåvobeskattningen. Enligt Handelskammarens mening får det anses som en självklarhet att de värdepapper som enligt lagen om statlig förmögenhetsskatt eller enligt praxis omfattas av dessa lättnadsregler även skall värderas efter samma regler vid arv- och gåvofallen. Reglerna bör ändras så att befintliga oklarheter försvinner.

5 Arvs- och gåvoskattens höjd

Flera remissinstanser på organisationssidan har i sina yttranden också tagit upp nivån på arvs- och gåvoskatteuttaget och krävt långtgående sänkningar.

Näringslivets skattedelegation anför:

Arvs-, gåvo-, förmögenhets- och inkomstskatterna i Sverige ligger på en nivå som vid internationell jämförelse är utomordentligt hög. Kraftiga sänkningar är ur skattepolitisk synvinkel därför en mycket angelägen uppgift. Vi får därför yrka att statsmakterna snarast omprövar hittillsvarande ståndpunkt beträffande nivån på skatte- och avgiftsuttaget i samband med generationsskiftet. Nivån bör därvid i vart fall inte läggas högre än vad som gäller i övriga nordiska länder.

Aktiespararna anför:

Kommitténs uppdrag omfattar en teknisk översyn av arvs- och gåvobeskattningen. I uppdraget ingår däremot inte att föreslå ändringar i skatteskalorna, vilket är beklagligt. Enligt en utredning från Näringslivets Ekonomifakta har Sverige den högsta arvsskatten i västvärlden, vilket framgår av tabellen nedan.

Vid arv om motsvarande 1 miljon kronor går drygt 35 procent bort i skatt i Sverige. Motsvarande skattesats i våra nordiska grannländer är väsentligt lägre. Arvsskatten är även mycket progressiv. Om arvet uppgår till 10

— — —

Enligt förbundets uppfattning krävs även en sänkning av skattesatserna vid arvs-, gåvo- och förmögenhetsbeskattningen till åtminstone den nivå som gäller i de nordiska grannländerna. De statsfinansiella kostnaderna av en sådan reform skulle bli marginella mot bakgrund av att dessa skatter sammantaget beräknas svara för mindre än en procent av statens totala intäkter under 1986. De samhällsekonomiska vinsterna i form av ökad tillväxt som blir resultat om kapital och kompetens kvarstannar i Sverige är emellertid långt mer betydelsefulla.

LO hävdar dock att kritiken mot arvsskattens utformning och effekter är överdriven och anför:

Arvs- och gåvoskatten utgår på vissa förmögenhetstransaktioner. Skatternas betydelse som offentlig finansieringskälla är marginell (motsvarar ca 1 miljard kronor för 1985) och de har därför uteslutande fördelningspolitiska uppgifter. Denna del av kapitalbeskattningen motsvarar endast en tiondels procent av hushållens samlade förmögenhet, eller cirka 0,5 procent av deras finansiella tillgångar. Mot denna bakgrund är det därför svårt att hävda att arvsskatten dränerar hushållens förmögenhet.

I ljuset av de senaste årens växande inkomst- och förmögenhetsskyltförskjutningar anser LO det som högst anmärkningsvärt att skattedebatten så ensidigt har varit inriktad på vissa kapitalbeskattningsproblem för en liten grupp förmögenhetsägare. Det bör enligt LO finnas åtskilliga andra skattepolitiska frågor som förtjänar större intresse. Även om vissa enskilda delar av kritiken mot arvsskatten är befogad är den i sin helhet kraftigt överdriven och knappast av det slaget att den för skattediskussionen framåt.

Enligt LO har följande argument underskattats i diskussionen om arvsskatten.

A. Arvsskatten och andra förmögenhetsskatter drabbar med nödvändighet kapitalägaren hårdare än olika skatter på kapitalavkastningen eftersom utrymmet för övervärträng av skatten är mera begränsad vid den förra skattetyper.

B. Det höga skatteuttaget på stora förmögenhetsöverföringar är ett direkt resultat av medvetet höga fördelningsambitioner.

C. Arvsskatten bör betraktas som en del av beskattningen av den privata förmögenhetsbildningen. Betydande förmögenheter som överförs genom arvsskiftet har endast varit möjliga att bygga upp genom en relativt låg beskattning av avkastningen på förmögenheten.

6 Övriga frågor

Stockholms tingsrätt anför:

Av förslaget framgår att de ändrade värderingsreglerna kommer att innebära viss minskning av arvsskatten. På grund av skattebeloppsgränserna i 27 § och 52 § 2 mom. 3 st arvsoch gåvoskattelagen kommer därigenom skattskyldigs möjlighet att erhålla skattereduktion p.g.a. värdeminskning respektive att få lämna aktier som betalningsmedel att inskränkas.

Vi tillämpning av 55 § arvs- och gåvoskattelagen påverkar värderingen av aktier m.m. den skattskyldiges möjlighet till anstånd med skattens erläggande. Det är enligt tingsrättens mening tveksamt om det här är

värdet före eller efter schablonavdraget för latent skatteskuld som skall läggas till grund för bedömningen.

Slutligen vill tingsrätten anmärka, att den föreslagna värderingsregeln för aktier m.m. medför, att en person som genom testamente erhållit avkastningsrätt till en aktiepost, vid beräkning av skatt på förvärvet kommer att erhålla en arvsskattereduktion, trots att han aldrig kommer att drabbas av den latentas realisationsvinstskatteskuld som vilar på aktierna. Denna effekt torde vara ofrånkomlig då större bobehållning än den som finns redovisad i bouppteckningen inte kan lottläggas.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför:

De nya reglerna föreslås träda i kraft redan 1 juli 1987. Särskilt när fråga är om gåva av börsnoterade aktier kan det befaras att gåvor kommer att senareläggas för att de gynnsammare nya värderingsreglerna skall kunna tillämpas. Riskerna för sådant senareläggande kan bedömas bli mindre vid gåva av fastighet. Vid en avvägning av riskerna för skattebortfall vid förskjutning av gåvotillfället mot fördelarna av ett snabbt ikraftträdande bör i detta fall snabbheten få ges mest tyngd.

Sveriges advokatsamfund anför:

Samfundet vill också fästa uppmärksamheten på s. k. blandade bolag. För fåmansägda rörelsedrivande bolag, vari ingår även rörelsefrämmande tillgångar, uppkommer problem vid aktievärderingen. Bolagets förvaltningsdel (t. ex. kapitalplaceringsaktier) omfattas inte av lättnadsregeln utan upptages till 100 % av substansvärdet. Det bör därför enligt samfundets mening klart framgå att aktievärdet, till den del det baserar sig på de rörelsefrämmande tillgångarna, kommer att omfattas av 75 % schablonen. Den föreslagna lagtexten ger anledning till tveksamhet härvidlag. Ett förtydligande bör lämpligen införas i AGL 23 § F.

Nuvarande värderingsregler för värdepapper (Ds Fi 1986: 4 s 35-39)

Värdering av aktier och andra värdepapper vid arvs- och gåvobeskattningen regleras i 23 § B AGL. Sådana aktier som noteras på Stockholms fondbörs eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering skall uppskattas till noterade värdet. Om detta inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden skall de värderas till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana aktier som annars omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde inte skall beräknas enligt de särskilda reglerna om företagsförmögenhet skall också värderas till det pris som kunnat påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

Man kan således särskilja flera olika typer av aktier, nämligen börsnoterade aktier, aktier som är föremål för liknande notering eller aktier som utan att vara noterade ändå omsätts på kapitalmarknaden. Vidare finns aktier i fåmansägda förvaltningsbolag eller i fåmansbolag som bedriver rörelse, jordbruk eller skogsbruk. En ytterligare grupp är aktier i bostadsaktiebolag dvs. bolag vars ändamål är att tillhandahålla bostad åt sina delägare. För börsnoterade aktier och aktier som är föremål för liknande notering används som nyss nämndes det noterade värdet (i första hand lägsta betalkurs). Beträffande aktier som utan att vara föremål för notering ändå omsätts på kapitalmarknaden och aktier i fåmansägda förvaltningsbolag skall värdet bestämmas utifrån det pris, som kan påräknas vid försäljning under normala förhållanden.

Aktie i bostadsaktiebolag värderas enligt reglerna för bostadsrätter.

Vad slutligen gäller aktier i fåmansbolag som bedriver rörelse, jordbruk eller skogsbruk värderas dessa enligt särskilda regler som gäller för företagsförmögenhet. Som huvudregel gäller här att värdet av förvärvskällan skall nedsättas till trettio procent av skillnaden mellan tillgångar och skulder. Bostadsbyggnader på en jordbruksfastighet och tomtmark för byggnaderna skall dock tas upp till ett oreducerat värde, såvida inte byggnaderna används som bostad för ägarens eller arrendatorns arbetskraft.

AGL:s regler om värdering av aktier överensstämde tidigare helt med förmögenhetsskattelagens värderingsregler. Numera skiljer sig reglerna åt på en punkt.

För aktier som – utan att vara börsnoterade – var föremål för omsättning på kapitalmarknaden gällde t. o. m. 1982 års taxering att dessa skulle tas upp till det marknadsvärde som kunde härledas ur noteringar om avslut vid sidan av börsen. Om ett sådant värde inte kunde anses återspegla marknadsvärdet fick värderingen ske enligt en avkastningsvärdeberäkning. Värdering utifrån substansvärdet var inte tillåten.

I syfte att underlätta familjeföretagens försörjning med riskkapital beslutades under våren 1982 om åtgärder på ett antal områden. Åtgärderna avsåg bl. a. att stimulera ägare av större familjeföretag att sälja ut minori-

tetsposter av aktier på marknaden. Den ändring på skatteområdet (prop. 1981/82: 191, SkU 65, SFS 1982: 338) som är av intresse i detta sammanhang innebär att tillämpningsområdet för lättnadsreglerna för familjeföretagen vid förmögenhetsbeskattningen utvidgades till att omfatta aktier i alla icke börsnoterade bolag som bedriver jordbruk eller rörelse. Någon motsvarande utvidgning gjordes inte när det gäller arvs- och gåvobeskattningen.

Efter 1982 års ändring i SFL har vi således på förmögenhetsskattesidan en ordning som innebär att aktier i ett antal bolag värderas efter ett till 30 % reducerat substansvärde trots att det föreligger vid sidan av börsen noterade marknadsvärden. De aktier det är fråga om är dels aktier i OTCbolag, dels aktier i bolag på den s. k. väntelistan och andra bolag, vars aktier är föremål för inofficiella noteringar. I de flesta av dessa fall föreligger mycket betydande skillnader mellan marknadsvärdet och förmögenhetsvärdet. Det är inte ovanligt att förmögenhetsvärdet uppgår till mindre än en tiondel av det noterade värdet.

Ett aktiebolag kan ge ut skilda scier av aktier, t. ex. A resp. B-aktier. Ofta är skillnaden mellan aktieserierna begränsad till att aktierna är förenade med olika röstvärde. Det finns ett antal bolag som är inregistrerade på börsen beträffande vilka endast en av flera aktieserier är inregistrerade. Det torde genomgående förhålla sig på det sättet att det är röstsvaga B-aktier som är inregistrerade medan A-aktierna med bättre rösträtt ligger kvar i den ursprungliga ägarfamiljen.

Det har tidigare inte ifrågasatts annat än att de ickeregistrerade aktierna skall tas upp till börskursen för de inregistrerade aktierna i bolaget vid kapitalbeskattningen.

Den ändring som genomfördes i bestämmelserna år 1982 – OTCreglerna – har emellertid tagits till intäkt för att icke börsnoterade A-aktier i ett bolag vars B-aktier är inregistrerade på börsen, skall värderas efter ett till 30 % reducerat substansvärde. I ett förhandsbeskedsärende som avgjordes av RSV:s rättsnämnd i december 1984 var utgången den att A-aktierna vid förmögenhetsbeskattningen skall värderas enligt lättnadsreglerna. Regeringsrätten har i en dom den 17 oktober 1985 inte ändrat nämndens besked.

I ett annat förhandsbesked som inte har överklagats har rättsnämnden intagit samma ståndpunkt i ett fall som rör utbyte av ett börsbolags noterade stamaktier mot konvertibla preferensaktier som inte skall inregistreras på börsen. Preferensaktierna skall enligt nämnden tas upp till lättnadsvärdet.

Med utgången i dessa förhandsbeskedsärenden är det på förmögenhetsskattesidan numera klarlagt att någon gemensam värdering av alla aktier i ett börsbolag inte skall ske utan att värderingen blir beroende av om aktieslaget är inregistrerat på börsen eller inte. Eftersom OTC-aktierna redan får lättnadsvärderas förändras inte bilden på det området.

Sammanfattningsvis skulle det nuvarande, något osäkra läget när det gäller värdering av aktier kunna beskrivas i följande uppställning.

	<i>SFL</i>	<i>AGL</i>
Aktier inregistrerade på börsen	Marknadsvärdet	Marknadsvärdet
Icke inregistrerade aktier i börsbolag	30 % av substansvärdet	Sannolikt 30 % av substansvärdet
OTC-aktier, aktier på väntelistan m. fl.	30 % av substansvärdet	Marknadsvärdet
Icke noterade aktier i OTC-bolag, bolag på väntelistan m. fl.	30 % av substansvärdet	Sannolikt 30 % av substansvärdet
Aktier i familjeföretag som driver rörelse	30 % av substansvärdet	30 % av substansvärdet
Aktier i familjeföretag som är förvaltningsbolag	Substansvärdet	Substansvärdet

Närvarande: f. d. justitierådet Hult, regeringsrådet Dahlman, justitierådet Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 15 oktober 1986 har regeringen på hemställan av statsrådet Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt,
2. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Per Anders Lindgren.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 oktober 1986

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om värderingen av aktier vid kapitalbeskattningen, m. m.

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande (beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde 1986-10-15) över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt.
2. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Föredraganden anför.

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. På några punkter har redaktionella och språkliga justeringar gjorts i lagförslagen.

2 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade förslagen med vidtagna ändringar.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 Lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt ...	2
2 Lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt ...	8
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 oktober 1986	11
1 Inledning	11
2 Allmän motivering	12
2.1 Inledande synpunkter	12
2.2 Värderingen av aktier som är inregistrerade på börsen	14
2.3 Värderingen av OTC-aktier m. m.	16
2.4 Värderingen av icke inregistrerade aktier i börsbolag	19
2.5 Ändringar i arvs- och gåvoskatteskalorna m. m.	20
2.6 Ikraftträdande, m. m.	22
3 Upprättade lagförslag	23
4 Specialmotivering	23
5 Hemställan	25
6 Beslut	25
Bilaga 1 Sammanfattningen i betänkandet (Ds Fi 1986: 4). Latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattning	26
Bilaga 2 Remissammanställning	28
Bilaga 3 Nuvarande värderingsregler för värdepapper	36
Utdrag ur lagrådets protokoll den 20 oktober 1986	39
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 oktober 1986	40

